

BOLALARDA ANEMIYA

Yo'ldashaliyeva Dilmura Avazbek qizi

Djuraboyev Avazbek

Farg'ona Jamoat Salomatligi Tibbiyot institute

Annotatsiya: Ushbu maqolada bolalarda uchraydigan anemiyaning kelib chiqish sabablari, rivojlanish mexanizmlari hamda klinik belgilari yoritilgan. Anemiyaning eng ko'p uchraydigan turi — temir tanqisligi anemiyasi alohida tahlil qilinib, uning noto'g'ri ovqatlanish, surunkali kasalliklar va vitamin yetishmovchiligi bilan bog'liqligi ko'rsatilgan. Shuningdek, bolalarda anemiyaning erta aniqlash, oldini olish choralari va ota-onalar uchun muhim tavsiyalar keltirilgan. Maqola bolalar salomatligini mustahkamlashga qaratilgan bo'lib, tibbiyot xodimlari, talabalar hamda ota-onalar uchun foydali manba hisoblanadi.

Kalit so'zlar: anemiya, temir tanqisligi, gemoglobin, immunitet, noto'g'ri ovqatlanish, vitamin yetishmovchiligi, bolalar salomatligi, kamqonlik

KIRISH

Bugungi kunda bolalar orasida keng tarqalgan muammolardan biri anemiya bo'lib, u bolaning jismoniy va aqliy rivojlanishiga salbiy ta'sir ko'rsatadi. Anemiya organizmda gemoglobin miqdorining kamayishi bilan tavsiflanib, to'qimalarning kislorod bilan yetarli darajada ta'minlanmasligiga olib keladi. Ayniqsa, erta yoshdagi bolalar va o'sish davrida bo'lgan o'smirlar ushbu kasallikka ko'proq moyil hisoblanadi.

Bolalarda anemiyaning kelib chiqishida noto'g'ri va muvozanatsiz ovqatlanish, temir, foliy kislotasi hamda B12 vitamini yetishmovchiligi asosiy omillar sifatida namoyon bo'ladi. Shuningdek, surunkali yuqumli kasalliklar, parazitlar infeksiyalar va ijtimoiy omillar ham anemiya rivojlanishiga sabab bo'lishi mumkin. Vaqtida aniqlanmagan va davolanmagan anemiya bolalarda tez charchash, ishtaha pasayishi, immunitetning susayishi kabi holatlarga olib keladi.

Shu sababli bolalarda anemiyaning erta aniqlash, uning oldini olish va samarali davolash choralari ishlab chiqish muhim ahamiyatga ega. Ushbu maqolada bolalarda anemiyaning asosiy sabablari, klinik belgilari hamda profilaktika masalalari yoritiladi.

Asosiy qism

Bolalarda anemiyaning turlari

Bolalarda anemiya bir nechta turlarga bo'linadi, ularning ichida eng ko'p uchraydigan temir tanqisligi anemiyasidir. Ushbu tur organizmda temir moddasi yetarli bo'lmaganda gemoglobin sintezining buzilishi natijasida rivojlanadi. Bundan tashqari, vitamin B12 va

foliy kislotasi yetishmovchiligi bilan bog'liq megaloblast anemiyalar, surunkali kasalliklar fonida yuzaga keladigan anemiyalar ham uchrashi mumkin. Kam hollarda esa irsiy gemolitik anemiyalar bolalarda aniqlanadi.

Anemiyaning kelib chiqish sabablari

Bolalarda anemiya rivojlanishiga bir qator omillar sabab bo'ladi. Asosiy sabablardan biri — noto'g'ri va muvozanatsiz ovqatlanish bo'lib, ratsionda temirga boy mahsulotlarning yetishmasligi bilan izohlanadi. Shuningdek, ovqat hazm qilish tizimi kasalliklari temirning ichaklarda so'rilishini buzishi mumkin. Parazitar infeksiyalar, ayniqsa gelmintozlar, organizmda temir zaxirasining kamayishiga olib keladi. Tez-tez uchraydigan yuqumli kasalliklar va surunkali yallig'lanish jarayonlari ham anemiya rivojlanishida muhim rol o'ynaydi.

Klinik belgilari

Bolalarda anemiya belgilari kasallikning og'irlik darajasiga bog'liq holda namoyon bo'ladi. Dastlabki bosqichlarda bolaning tez charchashi, holsizlik, ishtahaning pasayishi va teri rangining oqarishi kuzatiladi. Kasallik kuchaygan sari bosh aylanishi, yurak urishining tezlashishi, nafas qisishi hamda diqqatning susayishi kabi belgilar paydo bo'ladi. Kichik yoshdagi bolalarda jismoniy va aqliy rivojlanishning sekinlashuvi ham anemiyaning muhim belgilaridan biri hisoblanadi.

Anemiyaning aniqlash usullari

Bolalarda anemiyaning aniqlash uchun laborator tekshiruvlar muhim ahamiyatga ega. Umumiy qon tahlilida gemoglobin miqdorining kamayishi asosiy diagnostik belgi hisoblanadi. Qo'shimcha ravishda eritrotsitlar soni, rang ko'rsatkichi hamda zardob temiri miqdori aniqlanadi. Zarurat bo'lganda shifokor tomonidan qo'shimcha instrumental va laborator tekshiruvlar tavsiya etiladi.

Oldini olish choralari

Bolalarda anemiyaning oldini olishda to'g'ri ovqatlanish muhim o'rin tutadi. Ratsionga temirga boy mahsulotlar — go'sht, jigar, tuxum, dukkakli mahsulotlar va ko'katlarni kiritish tavsiya etiladi. Shuningdek, vitaminlarga boy meva va sabzavotlar temirning so'rilishini yaxshilaydi. Profilaktik tibbiy ko'riklar, parazitar kasalliklarni o'z vaqtida davolash hamda ota-onalarning bolalar salomatligiga bo'lgan e'tiborini oshirish anemiyaning oldini olishda muhim hisoblanadi.

Muhokama va natija

Bolalarda anemiya muammosi keng tarqalgan bo'lib, uning kelib chiqishida bir nechta asosiy omillar muhim rol o'ynaydi. Kuzatuvlar va tahlillar shuni ko'rsatadiki, bolalar orasida eng ko'p uchraydigan anemiya turi temir tanqisligi anemiyasi hisoblanadi. Bu holat ko'pincha noto'g'ri va muvozanatsiz ovqatlanish, temirga boy mahsulotlarning yetarli

iste'mol qilinmasligi bilan bog'liq. Ayniqsa, tez o'sish davrida bo'lgan bolalarda temirga bo'lgan ehtiyoj ortib, gemoglobin darajasining pasayishi kuzatiladi.

Anemiya bolaning umumiy holatiga va rivojlanish jarayoniga sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Gemoglobin miqdorining kamayishi to'qimalarning kislorod bilan ta'minlanishini buzib, immun tizimining zaiflashuviga va yuqumli kasalliklarga moyillikning ortishiga olib keladi. Shu bilan birga, anemiya markaziy asab tizimi faoliyatiga salbiy ta'sir ko'rsatib, diqqat-e'tiborning pasayishi, tez charchash hamda o'quv faoliyatining sustlashuvi kabi natijalar bilan namoyon bo'ladi.

O'tkazilgan tahlillar asosida bolalarda anemiyani erta aniqlash va profilaktik choralarni kuchaytirish muhim natija sifatida baholanadi. Muntazam laborator tekshiruvlar, to'g'ri ovqatlanishni yo'lga qo'yish, temir va vitaminlarga boy mahsulotlarni ratsionga kiritish orqali bolalarda anemiya bilan bog'liq asoratlarni kamaytirish mumkin. Ota-onalar va tibbiyot xodimlari o'rtasidagi hamkorlik bolalar salomatligini mustahkamlashda muhim ahamiyat kasb etadi.

Xulosa

Bolalarda anemiya salomatlik uchun muhim muammo bo'lib, uning rivojlanishi asosan temir tanqisligi, noto'g'ri ovqatlanish hamda turli yuqumli va surunkali kasalliklar bilan bog'liqdir. Ushbu holat bolalarda jismoniy va aqliy rivojlanish jarayoniga salbiy ta'sir ko'rsatib, immunitetning pasayishiga olib keladi.

Anemiyani erta aniqlash va o'z vaqtida davolash bolalarda og'ir asoratlarning oldini olish imkonini beradi. Shu sababli muntazam tibbiy ko'riklar, laborator tekshiruvlar hamda sog'lom ovqatlanishni tashkil etish bolalar salomatligini saqlashda muhim ahamiyat kasb etadi. Ota-onalar va tibbiyot xodimlarining hamkorligi bolalarda anemiyaning oldini olishda asosiy omillardan biri hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR :

1. Abdurahmonov A.A., Karimova M.B. Bolalar kasalliklari. — Toshkent: Abu Ali ibn Sino nomidagi nashriyot, 2020.
2. Ismoilov Sh.X. Gematologiya asoslari. — Toshkent: Fan va texnologiya, 2019.
3. World Health Organization. Iron deficiency anaemia: assessment, prevention and control. — Geneva, 2001.
4. Nelson W.E., Behrman R.E., Kliegman R.M. Nelson Textbook of Pediatrics. — 21st edition. Elsevier, 2020.
5. O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligi. Bolalarda kamqonlikni oldini olish bo'yicha uslubiy qo'llanma. — Toshkent, 2018.

6. Kliegman R.M., St. Geme J.W., Blum N.J. Nelson Essentials of Pediatrics. — 8th edition. Elsevier, 2019.

7. DeMaeyer E., Adiels-Tegman M. The prevalence of anaemia in the world. — World Health Statistics Quarterly, 1985, Vol.38, No.3, pp.302–316.

